

MATE SUIĆ
(3.11.1915 – 18.10.2002)

Ne pripadam generaciji studenata arheologije iz vremena istaknutog arheologa, znanstvenika prof. dr. Mate Suića, člana dviju akademija, Hrvatske i Bosne i Hercegovine (1981.), danas već poznatih arheologa, sveučilišnih profesora, koji u najboljem svjetlu govore o svom profesoru cruditi, polihistoru i pedagogu.

Uz kratko rečeno o profesoru humanisti, o čijim će se vrednotama u kontekstu ovog sjećanja još čuti, potrebno je znati da se rodio 3. 11. 1915. godine, u obitelji pomorca, u Postirama na otoku Braču, gdje je pohađao osnovnu školu. U Splitu je 1935. godine završio klasičnu gimnaziju, a 1941., na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, grupu Povijest starog vijeka s arheologijom. Prva suplentska mjesta bila su Pag i Zagreb.

Njegovim postavljanjem za kustosa i direktora Arheološkog muzeja u Zadru (1945.), počinje se antička (ili klasična) arheologija, te arheologija uopće, intenzivnije izučavati, pa znanstveno i muzeološki napredovati, ne zapostavljajući druge grane (discipline) arheologije. Tako je antičku arheologiju uzdigao na veću znanstvenu razinu, ispitivanjem predrimskog i rimskog kulturno-povijesnog supstrata po otocima i obalama istočnog Jadrana.

U svom radu Mate Suić, akademik, uložio je mnogo truda u organizaciju znanstvenih i kulturnih arheoloških institucija, da bi ih osposobio za odgovarajuću djelatnost. To su, u prvom redu, Arheološki muzej u Zadru, jedan od najznačajnijih muzeja na Jadranu, te Kulturno-povijesni muzej, također u Zadru. Posebno je značajna njegova aktivnost na osnivanju Filozofskog fakulteta u Zadru, a unutar njega Katedre za antičku arheologiju i povijest starog vijeka. Uz ispoljenu veliku aktivnost i zalaganje, treba također istaknuti da je profesorovo djelo i osnivanje godišnjaka "Diadora", čiji je bio i urednik. Bio je, uz sve to, i član mnogih drugih međuakademijskih odbora.

Prešavši u Zagreb (1968.) i preuzevši Katedru za povijest starog vijeka, nastavio je mnogo raditi na organizaciji arheoloških znanstvenih institucija, stvarajući im bolje uvjete za rad, a kad je otišao u zasluženu mirovinu, ostao im je pouzdan savjetnik u radu.

U ovoj prigodi potrebno je istaknuti da je bio član Centra za balkanološka ispitivanja ANUBiH u Sarajevu i to već od početka njegova rada (1964.), kada počinje i njegov značajniji doprinos na organizaciji Centra u znanstvenom pogledu. Time je osigurao i zaslužno članstvo u ANUBiH u Sarajevu (1981.).

Iza njegovih objavljenih znanstvenih priloga, studija i djela, stoje postignuti rezultati na terenskim iskopavanjima. Tako sam, kao mlad arheolog Zemaljskog muzeja u Sarajevu, doživio jedno njegovo, po mom sudu uspješno, arheološko istraživanje u Mulinama na otoku Ugljanu kod Zadra (1960.), izvedeno sa studentima arheologije iz Zadra i Zagreba. Bila je to, kako je profesor organizirao, prava arheološka škola ili seminar "sub divo", u čemu se uvaženi profesor i znanstvenik očitovao kao vrstan pedagog. Ovdje stečeno iskustvo mogao sam kasnije primjenjivati i na svojim arheološkim iskopavanjima u Bosni i Hercegovini, pa mu posthumno na tome hvala!

Kao povjesničar i poznavalac klasičnih jezika i literature, u nekim svojim radovima je ispoljio kritički odnos u izučavanju povijesnih izvora, pa bi to upućivalo na njegov širi interes za druga znanstvena pitanja, među kojima su i politička, kultura i ekonomska povijest, te u vezi s tim, municipalno uređenje, etnografija i povijesna geografija u antici. Tako je u profesorovom znanstvenom istraživanju urbanizam i proces urbanizacije u predantičkom i antičkom vremenu posebna znanstvena oblast, koju Mate Suić razrađuje na pitanja limitacije agera i municipalnog uređenja gradskih četvrti, a u tom čitavom procesu ne zanemaruje ni ulogu autohtonog elementa.

U ovoj grupi radova dominira njegovo maestralno djelo "Antički grad na istočnom Jadranu" (1976.), danas već klasično djelo u okviru antičke arheologije i povijesti. Ovom djelu srodno je i drugo, "Povijest Zadra u antici".

Dalje ističemo izvanredni referat Mate Suića "Approche scientifique et methodes de recherche des habitats autochtones sur le territoire Illyrien", održan na Međunarodnom kolokviju Utvrđena ilirska naselja (Mostar, 1974.), značajan po tome što je dao prihvatljivu i dobro izučenu sliku društvenih procesa kod ilirskih zajednica u predrimsko doba. Druga važna studija iz njegove bogate bibliografije je doktorska teza, objavljena u kraćem obliku, "Istočna jadranska obala u pseudo-skilakovu periplu", koja raspravlja izvornu građu, podvrgavajući tekst stručnoj kritici nepoznatog autora. Radom pod naslovom "Gdje se nalazilo jezero iz 23. poglavlja pseudo skilakova peripla" obara tezu K. Patscha da je Hutovo Blato u kraju Donje Neretve jezero iz 23. poglavlja Pseudo Skilakova Peripla, već Skadarsko jezero.

U sklopu njegovih povijesno-geografskih znanstvenih pitanja, posebno je dominantno pitanje Liburnije i Liburna, te zapadnih Ilira, pa bi u tom smislu, jedan svoj segment imala izuzetna studija "Hijeronim Stridonjanin – građanin Tarsatike", u kojoj, za razliku od don Frane Bulića, rodno mjesto sv. Jeronima Dalmatinca locira na granici Dalmacije i Panonije, a ne na Grahovo polje.

Akademik Mate Suić nije sahranjen u rodnom Postirama, kao akademik Grga Novak u svom Hvaru, nego u Cirkenici Tarsatičkoj Liburniji, bliže Stridonu, rodnom mjestu Hijeronima.

Hvala akademiku Mati Suiću za znanstveni doprinos u razvoju Centra za balkanološka ispitivanja, odnosno članu Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine u Sarajevu!

Veljko Paškvalin